

Murska Straža

Glasilobmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravništvo v Radgoni, Murska ulica št. 184. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto zjutraj in stane s poštnino vred do konca leta 1919 8 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2 K 50 vin.

INSERATI: Ena štiristolpna petitvrsta 40 vin. Pri večkratni objavi primeren popust.

✦ Matija Pintarič.

Ogromno smo žrtvovali vojnemu Molohu. Naš mali narod je krvavel iz vseh žil; tisoče najkrepkejših kali njegovega življenja leži uničenih za večno v samotnih grobovih, na vojaških pokopališčih.

In pozdravili smo zarjo svobode. Naše narodne meje, ob katere je butal z vso silo naval stoletnega sovražnika, so si prvič oddahnile. Našim starčkom, ki so osiveli v zvestobi do svojega naroda, do domače grude, do mile slovenske govorice, so zasolzile oči. Slovenec je prost, Slovenec je gospod na lastni zemlji!

Med temi je bil tudi naš Matija Pintarič, posestnik v Dedonjih pri Radgoni, ustanovitelj Slov. kat. izobraževalnega društva in njegov prvi predsednik, značajan Slovenec in odločen narodni delavec. Leta 1914. so ga preganjali kot srbofila, toda ostal je zvest, neomajen in poln vere v bodočnost svojega zatiranega naroda vse do tragične smrti. Ta njegova značajnost in neupogljiva narodna zavest ga je tudi spravila na žrtvenik domovine.

Že opetovano so mu grozili Nemci, da se bodo maščevali nad njim, čeprav ni storil nikomur osebne krivice. Ko bo Radgona nemška, so žugali, ga bodo prvega ubili in mu požgali hišo. V petek, dne 25. t. m. ob 10. uri zvečer je prišel nekdo, ki je pač dobro poznal hišo in spalnico pokojnega, razbil šipe na oknu, zažgal ročno granato in jo položil spečemu Pintariču na noge. V isti sobi je spala žena in hčer; ker pa je žena že deset let bolna, ni mogla nikamor iz postelje, dočim je hčer takoj zbudila domače ljudi, vendar ni upal nikdo iz hiše, ker so se s vseh strani oglasili strelji, zlasti z ogrske strani. Medtem je Matija Pintarič izkrvavel, ker mu je granata odprla vse žile na nogah in bi bila tudi takojšnja zdravniška pomoč zaman. — Toliko je dognala doslej radgonska nemška sodnija. Kdo je krivec, še ni znano, vendar se pričakuje z gotovostjo, da ga bodo kmalu izsledili. Nemške grožnje, eksponiranost pokojnika, znana posurovelnost nemčurskih hujskačev Kamnikarjeve

šole, so v očitni zvezi z tem umorom. Matija Pintarič je postal žrtev nemčurske nestrpnosti in nemško-nacionalnega ščuvanja, ki ne pozna več Boga in človeštva ter hoče s vsemi sredstvi, tudi z ročnimi granatami, iztrebiti poštene ljudi, ki mislijo drugače.

Pogreb, ki se je vršil dne 28. t. m., je bil sijajna manifestacija za slovensko Radgono. Iz mesta in iz okoliških vasi so prihiteli narodni sotrpini, da pokažejo tudi pred krsto naročnega bojovníka in mučenca neomajano voljo: biti narodni Slovenci in Slovenke, v trpljenju in veselju zvesti svojemu milemu narodu. Udeležili so se tudi zastopniki jugoslovanskih oblasti in vojaštva. Mrtvaški voz je bil okinčan z pestrimi venci s trobojnicami, darovanimi od narodnih društev slovenske Radgone in okolice. Ob odprtem grobu so zapeli naši pevci in pevke ganljivi žalostinki „Nad zvezdami“ in „Blagor mu“ . . . Lep dan je bil; z šentpeterskega pokopališča, kjer je pokopan naš Pintarič, se je odpiral razgled daleč tja v slovensko Prekmurje, zemljo neodrešeno, na Slovenske gorice, na lepo Mursko polje. Otožnost je dihala z obrazov, toda z bregov in dolin, od Mure in od juga je prihajal klic naše mile, očetovske zemlje, klic vseh onih našega rodu, ki so pokopani, ki žive in ki bodo rojeni: živeti, živeti in delati dalje, vedno dalje! Z nami je Bog in pravica!

Lahka bodi zemlja Tvojim mučeniškim kostem!

* * *

Matija Pintarič je rojen l. 1852. v Dedonjih. Leta 1911. je pomagal ustanoviti Slov. kat. izobraževalno društvo v Radgoni in je bil skozi 3 leta predsednik, dokler ni vzgojil drugih, ki so nadaljevali v njegovem duhu. Še na Velikonočni ponedeljek letos je vodil kot podpredsednik občni zbor tega društva in je bil izvoljen v odbor. Tudi sicer je z vzgledom in z besedo povsod najodločneje zastopal pravice obmejnih Slovencev. Zapušča vdovo in dve hčeri.

Krivic vojne pred svetovno sodišče.

Iz Pariza poročajo, da bo Zveza narodov ustanovila posebno sodišče, pred katerim se bodo morali zagovarjati glavni krivci svetovne vojne, med temi v prvi vrsti nemški cesar Viljem, Hindenburg, Ludendorf in drugi, ki so pahili svet v reke krvi in solza. Tožitelj ne bo samo

Zveza narodov, ampak božji pravnik na zemlji: človeška vest ki je v tej vojni — der deutsche Weltkrieg — največ trpela! Za njo stoje nepregledne množice zasebnih tožiteljev: milijoni grobov, kjer leže mladi, življenja-željni ljudje, armade pohablencev, vdov in sirot širom sveta! Strašen je glas gorja in bede, grozopoln je odmev te vojske! Toda obenem z nemškim cesarjem in njegovo generaliteto pride pred svetovno sodišče tudi — nemška kultura, ta pühla, báhava, brezsrčna kultura! Kateri narod ima največjo vojno literaturo? Nemci! Kdo je najstrastneje iskal „filozofijo vojske“ in cinično zavijal jasne resnice človeškega razuma? Nemški učenjaki! Kdo je hotel izpodriniti krščansko etiko in vsiliti ljudem prusaško svetovno naziranje z bogom Nemcem na oltarju? Nemci! Vsenemec Röder je pisal: „Vsenemško svetovno naziranje hoče iztrebiti povsod mehko krščansko vero in njeno etiko . . . Nemško ljudstvo kot najplemenitejše in najodličnejše vseh plemen, kot najvišje razodetje človeštva, je postalo svoj lastni Bog!“ Zdravniški svetnik Fuchs je pisal: „Mi moramo svojo mladino vzgojiti za sovraštvo. Sovraštvo se mora organizirati . . . Nam ostanejo tri čdnosti: vera, upanje in sovraštvo, toda največja med njimi je sovraštvo!“ Te blaznosti ni zavrnila nobena nemška meščanska stranka; nasprotno, postala je geslo in maksima. Bivši cesar Viljem je govoril vsem Nemcem iz srca, ko je dejal še l. 1918.: „Naš Gospod Bog je namenil nemškemu narodu neko posebno, izvoljeno mesto . . .“ Ta blazna domišljavost tirja nemškega cesarja, njegove generale in vse tiste, ki so zastupljali nemško ljudstvo z goljufivimi frazami, pred sodišče sveta! Kako se bo glasila obsodba, ne vemo. Toda krivci pridejo enkrat pred vrhovno sodišče, zakaj božji pravnik bo vložil „ničnostno pritožbo“. Ampak dobro je vseeno, da se krivci postavijo pred zemeljske sodnike. Mogoče bodo vladarji manj častihlepni in narodi bolj dovzeti za medsebojno ljubezen, za „organizacijo ljubezni.“

Podpisujte 4 % državno posojilo!

Politični pregled.

Na mirovni konferenci v Parizu so razpravljali zadnje dni o jadranskem vprašanju. Glede Reke se je predsednik Wilson odločno izjavil za jugoslovanske zahteve. Vsled tega se je italijanska delegacija odločila, da zapusti mirovno konferenco in grozi, da bo sklepala poseben mir. — V kratkem se predložijo zastopnikom Nemčije mirovni pogoji, ki so sedaj še tajni. Razen

v isoke vojne odškodnine zahteva Antanta baje tudi odstop velikih delov nemškega ozemlja ob Renu. — V Italiji se pojavljajo veliki nemiri in izgredi. Vsa znamenja kažejo, da bo v doglednem času izkruhnila revolucija. — Tudi iz Nemčije prihajajo poročila o velikih nemirih. V Hamburgu je bilo zopet proglašeno obsedno stanje. V okolici Sv. Pavla in po Altoni se klatijo večje tolpe, celo v število 10 tisoč mož, ki ropajo in plenijo, zlasti državna skladišča. — Na Ogrskem vlada vedno večji nered. Ljudstvo je očitno nezadovoljno z boljševisko vlado in se ji upira s vsemi sredstvi. Antanta grozi, da bo svojimi četami zasedla celo Ogrsko in zopet vpostavila red in mir. — V Jugoslaviji in na Českem vlada red in mir. Ako bi se določile meje, rešilo vprašanje valute in zvišal uvoz najpotrebnejšega, tako blaga za obleke, živil in strojev, bi bilo v naši državi res najboljše. Čehi se zadnji čas zopet približujejo kot bratje Jugoslovanom. Menda uvidevajo, kako nezanesljiva je igra zvite evropske diplomacije in da je edina rešitev v samopomoči in v močnem bloku malih narodov, ki imajo interes na pravični ureditvi sveta. Sicer pa je pot do pravice zelo težavna in dolga ter bo treba še marsikaj prestati, predno se umiri in uredi današnji zmeeni svet.

Potovanje severno Save.

Štajersko obmejno poveljstvo v Mariboru kot poverjeništvo za notranje zadeve je razglasilo v uradnem listu št. LXXVII dne 18. aprila t. l. naredbo o potnem prometu in sicer za notranji promet:

1. Vsaka oseba, ki hoče, potovati izven svoje občine v katerikoli kraj kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, mora imeti potno izkaznico. Potne izkaznice za potovanje v dotičnem srezu, oziroma okraju, izdajajo občinske oblasti, za potovanja izven sreza ali okraja pa srezka načelnikstva, odnosno okrožna načelnikstva za okrožna mesta, redarstvena poglavarstva svobodnih municipalnih mest in kotarske oblasti, v Dalmaciji in v Sloveniji pa okrajna glavarstva, oziroma policijske oblasti, pristojne za izdajanje potnih listin.

2. Onim, ki potujejo v kraje severno od Save in Donave, nadalje onim, ki po-

tujejo izven svojega okraja, ležečega preko Save in Donave, mora vidirati potno izkaznico še krajevna oblast. Za potovanje v okolišju svojega okraja, tudi če leži severno od Save in Donave, vizum vojaške oblasti ni potreben.

3. Potne izkaznice se smejo izdajati z veljavnostjo največ enega meseca, vidirati pa se morajo (točka 2) pri vsakokratnem potovanju razen v primerih krajevnega prometa, ako oblast, ki je pristojna za izdajanje izkaznic, po svojem preudarku odloči, da se vidirajo samo enkrat in ta vizum velja za vso dobo veljavnosti izkaznice same. Izkaznica se mora pokazati na vsako zahtevo policijskim ali vojaškim organom.

V območju Štajerskega obmejnega poveljstva se vidirajo potne listine pri postajnem poveljstvu dotičnega kraja, kjer posadke ni, pa bližnja orožniška postaja. V Mariboru bode vidiralo potne izkaznice mestno poveljstvo.

Komandant general Maister.

Tedenske novice.

Uredništvo „Murske Straže“ je prevzel z 2. številko Božidar Borko. Uredništvo in upravništvo se nahaja v Murski ulici št. 184. S strankami se občuje vsak dan od 10.—12. ure dopoldne.

Naročnina „Murske Straže“ in deleži „Tiskovne zadruga“. Zvedeli smo, da mnogo naših čitateljev zamenjuje deleže „Tiskovne zadruga“ z naročnino „Murske Straže“, češ, da stane list na leto 50 K. To je seveda popolnoma napačno in zategadelj naglašamo vnovič: „Murska Straža“ se lahko naroči na celo leto 1919 in stane 8 K. Kdor pa hoče pristopiti kot ud k „Tiskovni zadrugi“, ki izdaja naš list in želi biti udeležen na morebitnem dobičku vzame lahko poljubno število deležev po 50 K. To pa naj ne moti naročnikov „Murske Straže“, ki plačajo samo letno (oziroma polletno) naročnino.

Osebnost. Deželna vlada v Ljubljani je imenovala g. Ludovika Klinca v Radgoni davčnim upraviteljem v IX. činov. razredu. Čestitamo!

Veličasten sprejem zemeljskih ostankov Zrinskega in Frankopana

v Špilju in v Mariboru. V nedeljo, dne 27. aprila je dospel na mejo Jugoslavije poseben vlak, ki je vozil v domovino telesne ostanke dne 30. aprila 1671 v Dunajskem Novem Kestu obglavljenih narodnih mučencev grofa Zrinskega in Mneza Frankopana. Vlak je spremljala posebna komisija iz Zagreba. Telesni ostanki leže v umetniško izdelani cinasti krsti, v katero je vložena prvotna mala krsta z kostmi mučencev. Sprejem na meji Jugoslavije in zlasti v Mariboru je bil nad vse slovesen, prava manifestacija za ideje, katerim sta že Zrinski in Frankopan darovala svoje dragoceno življenje. Razni govorniki, medtemi general Maister, poverjenik dr. Verstovšek in drugi, so z navdušenimi besedami pozdravljali veliki čas, ko se smeta prva jugoslovanska mučenca vrniti v domačo zemljo, v svobodno Jugoslavijo. Udeležba je bila ogromna; vsa proga v narodnih zastavah, povsod pozdravi in radost. Ob 10. uri se je odpeljal vlak dalje proti Zagrebu, kjer se kosti Zrinskega in Frankopana slovesno položijo v stolno cerkev k večnemu počitku.

Prvo državno posojilo. Razpisano je pod jako ugodnimi pogoji prvo 4% jugoslovansko državno posojilo, katero bo vrnjeno v šestih mesecih. Prijave na to posojilo sprejema Posojilnica v Gornji Radgoni. Podpisujte v obilnem številu!

Naša nedoslednost. V mnogih slovenskih gostilnah in drugih javnih prostorih še vedno vise slike starega krvnika Franza Josefa in njegovega naslednika. To je ne le nedosledno, marveč naravnost izdajalsko in je že zadnji čas, da se slike Habsburgovcev odstranijo. Kolikor nam je znano, je edino gostilna gosp. Karbaša v Gornji Radgoni dosledna v tem oziru; tam visi slika našega regenta Aleksandra. Tako je prav!

Naši Primorci. V najtežjih časih, ko so nemški banditi ogrožali naše narodne meje, imetje in življenje obmejnih Slovencev, so vrli primorski bratje z navdušenjem stopili na branik naše svobode. Nemški naval se je odbil, toda zvesta roka Primorca še ni odložila orožja. Še jih je mnogo na naših mejah, še bedijo in nas varujejo. Mi obmejni Slovenci, ki z najglobljo boleščjo čutimo žalostno usodo nji-

B. B.

Pravljica o kači s krono.

Posvečeno dr. J. N. N.

Tih, jasen večer je legel na naše gorice. Nebo je prelivalo svoje čudovite barve nad vrhovi daljnih bregov, ki so vstajali s svojimi kodrastimi glavami iz valovja senc, brisajočih izžeti zemlji njene starikave poteze.

Odrpte so bile kleti. Skozi močna, hrastova vrata se je videlo žarenje oblakov, ki so se lomili nad hrbotom sosednega brega. Vmes je ležala dolga in lepa dolina, presekana s potokom, v katerega so večno zaljubljene vrbe in mračne sence gozdov. Znotraj v kletih pa so stali polni sodi, vrel je mošt in je čaka! na veseli krst svetega Martina.

Takrat sem videl njo in njeno zlato krono. V novemberskih dneh, ko se je razdivjal svet in so se podirali stebri, je vstala tudi kača s krono na glavi; ona, ki se je pred davnimi stoletji zakopala v našo zemljo, ki je dremala v radomerskih šumah, spala pod starim gradom, pred Ljutomerom, se ovila zelehe Mure in sikala daleč tja proti severu, v večni skrbi za svojo zlato krono. Zakaj, to ni bila kača šivalskega rodu, ampak zakleta grajska gospodična, hčer naših Ljutomirov, Radoslavov, Radgojev, kri naše davne svobode, up naše umirajoče grude.

Oživele so stare pravljice. Na strmih bregu je stal grad, krog njega so stražili gozdovi, tam dalje pa se je razprostrela pisana ravnina. Bogato so rodila polja, cvetele so vasi in med ljudmi je vladala tiha sreča.

Toda zgodilo se je, da so zmagale temne sile. Kakor vampir so se zagrizle v polja, da je nastala lakota; vgnezdile so se v vaseh in morile najboljše ljudi; končno so premagale tudi grad, zaklele lepo gospodično in jo spremenile v kačo. Zakaj? Kje je ostalo njeno dobro srce, luč vseh revnih in šalostnih?

Tega ni vedel nihče. Redkokdaj se je pokazala ta kača; vsako stoletje enkrat in še tedaj le pastirjem, ki so pasli poleg radomerskih gozdov. Zapustili so svoje črede, prestrašeno odhiteli domov in pripovedovali vaščanom, da so videli veliko kačo s krono na glavi. Čemu ta krona? Morda še pridejo lepši časi, morda bo konec trpljenja in sine svobodno solnce?

Toda ti časi niso hoteli priti. Tekla so stoletja, pravljica o kači s krono se je že pozabljala in bi prišla docela iz spomina, da ni nenadoma oživela in izbruhnila v prestrašeni domišljiji. Zopet se je prikazala zakleta kača, zopet je zablestela zlata krona. Še pridejo dobri časi, toda razpasti morajo vsi gradovi na naši grudi, iz njihovih razvalin morajo izrasti lipe in ko bodo cvele prvič, se vzbudi zakleta kača in vstane kot

lega gospodična. Na glavi bo imela zlato krono, pod njo pa venec iz pšeničnega klasja in vinske trte. Takrat zavladajo lepši časi!

Oblaki tam zunaj so polagoma ugašali kakor velikonočne grmade. Še višje so segale sence, še bolj se je zakrila rjava zemlja. Zrak v kleti se je zgostil v opojni fluid, mošt je šumel in razvijal svoje skrivnostne sile kot roj pred svatovskim poletom.

Vstala je kača, vzbudila se lepa gospodična iz tisočletnega sna! Razrušili smo gradove, vsadili lipe in dali zemljo onim, ki so ubogi in katerih je zemlja; ali bo ostala pri nas čuvarica naše grude, davna dobrotnica s krono in z vencem iz pšenice in trte? So-li premagane temne sile, da je ne spremenijo zopet v kačo? Takrat bi se zarila v našo zemljo brez krone in slave in bi se ne pokazala nikomur.

Slovenske gorice, Mursko polje, Prekmurje! Živi venec iz pšenice in trte! Oživele so stare pravljice; oživeli so mrtvi in zakleti. Pridejo lepši časi, pridejo gotovo. Pozdravljena, čuvarica svobodnega solnca, davnih dedov! Pozdravljena hčerka Ljutomirova! —

V dolini je ležale tema, le nad bregovi, na daljnem obzorju se je svetilo pogorišče solnca. Zaprle so se kleti, a mošt je šumel in kipel dalje — v tihi, jasni novemberski noči.

hove ožje domovine, solčne Goriške, pustega Krasa, tožnolepe Istre in Trsta, smo našim bratom večno hvaležni in zagotavljamo zvestobo za zvestobo. Živeli primorski Slovenci!

Za naše ljudi. Odkar je zaprta naša meja proti Nemški Avstriji, je naše prebivalstvo severno Mure popolnoma odrezano od naših krajev. Najbolj se to čuti pri aprovizaciji, pa tudi pri drugih stvareh. V Ljubljani se prodaja angleško in ameriško blago, ameriška moka itd., naš rokodelc in delavec v Radgoni pa strada in trpi pomanjkanja najpotrebnejšega. Zato pozivajo podpisani vse one, ki jim je ležeče na tem, da se uredi vprašanje aprovizacije naših ljudi v Radgoni in drugih sosednjih krajih, naj se udeležijo v nedeljo, dne 4. t. m. ob 4. uri popoldne tozadavnega posvetovanja v uredništvu „Murske Straže“, Murska ulica 184. Stvar je nujna in velikega gospodarskega pomena za naše kraje, zato se naj udeleži sestanka vsak, komur je pri srcu blagor naših ljudi.

Borko. Neudauer. Jerebič.

V nedeljo, dne 4. t. m. po pozni sv. maši se vrši v šoli v Gornji Radgoni posvetovanje o ustanovitvi telovadnega odseka gornjeradgonskega bralnega društva. Zato vabimo vse fante iz šentpeterske župnije, da se udeležijo tega sestanka polnoštevilno. Za Radgono vendar ne smemo zaostati!

Kat. izobraževalno društvo v Radgoni ima od sedaj naprej redno vsako nedeljo po slovenski sv. maši sestanek v uredništvu „Murske Straže“. Tam se nahaja tudi knjižnica in so na razpolago časopisi.

Naš listek. V prihodnji številki začnemo objavljati zelo zanimivo povest „Strašni dan“, ki jo je spisal ruski pisatelj K. M. Stanjukovič. Povest opisuje strašne doživljanje ruskih mornarjev ob viharju na samotnem morju blizu Azije. Naročajte in kupujte „Mursko Stražo!“

Dopisi.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Vračal sem se na velikonočni pondeljek iz Kapele v naš ljubi Sovjak. Šel sem vesel in zamišljen po svobodni zemlji, kar slišim petje, čujte ljudje — zadela bi me skoraj kap — nemško petje! Čudim se in čudim, poslušam in ne morem verjeti. Ne, ni bila zmota, to je bilo izzivajoče nemško petje v slovenski domovini! Nisem si vedel pomagati; stopil sem k oni ženski, ki je imela nekaj pri Sv. Jurju krčmo in sem jo vprašal: »Od kedaj pa imate tu Nemce?« In je pravila: »To so vam tisti nekoč zavedni Slovenci, sokoli in bogve kaj še, ki so se podpisovali kot Krešimiri, Vekoslavi itd., a danes so jim to že preveč »gmajn« imena. Romeo, Lujó, to je kaj drugega in teh se tudi drže, odkar so poročeni z »Nemkami.« Med temi je tudi gospa, ki se v Jugoslaviji prav dobro počuti, ker sme zaničevati vse,

Najnovejša poročila.

Upor slovenskih kmetov na Koroškem.

Naše čete prišle na pomoč. — Nemške tolpe razorožene.

„Večerni list“ poroča, da je Koroško slovensko ljudstvo seglo po samopomoči in se z lastnimi močmi uprlo nemškemu nasilju. Ko se je po Koroškem razširila vest o najnovejših dogodkih na pariški mirovni konferenci in je prebivalstvo videlo, da je izginilo poslednje upanje in da se več ne more nadejati skorajšnjega rešilnega izreka oblastnikov pri mirovni konferenci, je slovensko prebivalstvo koroških, od Nemcev zasedenih pokrajin, zlasti Rožne doline in pa med Velikovcem in Celovcem ležečega ozemlja seglo po samopomoči, razorožilo le slabotno upirajoče se nemške tolpe — ki pa so se sicer deloma pobratile s prebivalstvom — proklamiralo spojitvev teh pokrajin s kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter naprosilo jugoslovanske čete, da prestopijo demarkacijsko črto in napravijo red in mir. Tej prošnji se je naše vojaštvo odzvalo. Naši oddelki so v nekaterih smereh napredovali, zasedli vasi in vzpostavili red.

Razmere v Prekmurju.

Radenci, 30. aprila.

Prekmurški Slovenci, ki skrivoma prihajajo k nam, obupno tožijo, kako neznosne razmere vladajo na Ogrskem. Vojaške tolpe so res dobile povelje, da morajo zapustiti slovensko ozemlje, a so se uprle in vrnile nazaj v Soboto in so žugale, tamošnjemu poveljniku s smrtjo, če jih ne pusti na starem mestu. Poveljnik, neki major, se je moral udati in jih ni odposlal na romunske meje. Ta druhal še dalje ropa in pleni pri ubogih slovenskih kmetih, ki so brez vsake zaščite in pravice. 120.000 prekmurških Slovencev ob dvanajsti uri svoje zgodovine milo prosi, da se jih reši vsaj v zadnjem trenutku pred narodnim poginom!

kar je slovenskega, peti nemške pesmi in izzivati potrpežljive Slovence. Njej diši slovenski kruh, toda njen brat je v Lipnici bandit in je sodeloval pri napadu na Lučane... In še je užaljena, če se kdo zmoti in ne reče: milostljiva... Toda, gospa, če bi se odprla vrata tja v blaženo lačenbersko deželo?! Mi ne mislimo žalovati!

Ljutomer. V Radomerji je umrl 29. aprila na osepnicah vrli in ugledni kmet Martin Belec. Rajnega bodo občani težko pogrešali. N. v. m. p.

Ljutomer. Jelovšekovo hišo na cerkvenem trgu je kupil odvetnik dr. Marko Stajniko. Sčasoma bomo dobili še več nemških hiš v naše roke. Stara pivarna je dobila novo ime: »Gostilna Triglav.« Torej le pridno na lotmerski Triglav!

Novo štetje časa.

Z i. majnikom t. l. se uvede v naši državi novo štetje časa in sicer se bodo šteje ure od polnoči do polnoči, kar je astronomsko pravilnejše in tudi praktično enostavnejše. To štetje je že dolgo v navadi na Francoskem, v Italiji in drugod. Pri nas bo začetkoma marsikdo godrnjal, toda vse to je sama navada in našim otrokom bo dosedanje štetje prav tako čudno, kot se nam zdi čudno francosko štetje. Da se naši čitatelji lažje in hitreje seznanijo z novim štetjem, podajamo kratka pojasnila.

Dan ima štiriindvajset ur. Te ure začnemo šteti o polnoči; točno čez 12 ur je poldan ali 12. ura. Zdaj smo šteli iznova

ter našteji zopet 12 ur, da smo došli do polnoči. Z naprej pa bomo vzeli teh 24 ur kot celoto; za to se ne smemo ustaviti, marveč štejemo dalje: trinajst, štiriindvajset itd. do vstevši štiriindvajset. Račun bo torej enostavnejši; dozdej je veljala formula $2 \times 12 = 24$, v bodoče pa bomo računali: $1 \times 24 = 24$. — Štetje od polnoči do poldneva ostane pri starem; od poldneva do polnoči pa kaže sledeča tabela:

Del dneva	Staro štetje	Novo štetje
Popoldne	1	13
	2	14
	3	15
	4	16
	5	17
	6	18
Zvečer	7	19
	8	20
	9	21
	10	22
	11	23
	12	24

Večerjali bomo torej ob devetnajstih, šli spat ob enaindvajsetih itd. Tudi na to se bomo hitro navadili!

Listnica uredništva.

Dopisnikom: Ker izide današnja številka »Murske Straže« vsled praznovanja 1. majnika že v sredo, nam je ostalo precej gradiva, zlasti dopisov, ki so došli ob sklepu uredništva. Te dopise objavimo v prihodnji številki in se najtopleje priporočamo, da se naši prijatelji tudi v bodoče zvesto oglašajo. Pozdrave! — Radenci, Prvi dopis izide v prihodnji številki. Zelo bomo hvaležni ako nam zopet poročate o razmerah v Prekmurju.

VOZ, lahki, v dobrem stanju, želi kupiti Puconja v Križevcih.

Išče se

računski natakár

za gostilno pri župni cerkvi. Obrtniki in invalidi imajo prednost. Ponudbe na upravništvo pod „Natakár“.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel in popolnoma na novo uredil

gostilno „pri ledenici“

(prej Pratscher) v Gornji Radgoni.

Točim najboljša pristna vina, kuhinja pa nudi vsak dan in vsak čas topla in mrzla jedila.

Ob enem naznanjam, da imam vsako soboto v razprodaji goveje, svinjsko in telečjo meso, ter slanino, špeh, kakor šunke, sveže in prekajene po najnižjih cenah. Kupim po najboljši ceni klavno živino.

Priporoča se

Ivan Vaupotič

gostilničar, mesar in prekajevalec.

Proda se

1 par novih visokih ženskih čevljev števil. 38 po nizki ceni. Kje, pove upravništvo „Murske Straže“.

Išče se

pridna, poštena dekla, ki dobro kuha, se razume v delo na vrtu in zna pomagati v hiši in v sobah. Lahko se nauči dobro in gospodsko kuhati. Vprašanja na naslov: „Lekarna v Ljutomeru“.

Hans Schmidererja naslednik Ludvik Mlinarič Radgona, dolga ulica hiša g. Antauer naznanja da odpre trgovino z barvami.

Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih suhih in oljnatih barv, čisti lenov firnež, lenovo olje, lake, brunolin, karbolineum, ter itd., in vsakovrstno orodje za slikarje in pleskarje.

Lastno izdelovanje oljnatih in steklenih (email) barv.

Prevzamejo se tudi vsakovrstna sobna in cerkvena slikarska dela po najnovejših vzorcih in nizki ceni.

Odprto po nedeljah in sredah.

Prva največja slovenska trgovina v Gornji Radgoni Franc Korošec

ima v zalogi različno železo, žreblje, žice, cement, apno itd.

Ob enem naznanja da je dobil večjo množino lepega krompirja kateri se dobi brez posebnih nakaznic.

Steklo in porcelan

raznovrstno posodo, svetilke, ogledala, vsakovrstne šipe za okna, okvirje, podobe itd. kupite najboljše in po najnižjih cenah pri

I. Kovačič, Radgona

Dolga ulica števil. 100.

Prevzete vse steklarskih del. Postrežba točna in solidna.

Čevljarske potrebščine

kot usnje vseh vrst, podplate, gamaše, kopita, žreblje, rinke, sukanec (cviren), drete, pop, klince, pile, podlage (futer), pasto, pripravljeno in izgotovljeno obuvalo za odrasle in otroke in druge potrebščine najboljše kakovosti ponuja

IGNAC ZAMUDA

v Gornji Radgoni pri Murskem mostu

Cene nizke.

Postrežba solidna.

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Sprejema

Hranilne vloge

od vsakega in njih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštnege čekovnega urada v Ljubljani števil. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Daje

Posojila

pod najugodnejšimi pogoji in sicer na vknjižbo po 4%, na poroštvo po 4½%. Izposuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje svoj dolg pri Posojilnici naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 K. Prošnje za vknjižbo novih kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak torek in petek od 9. do 12. ure dopoldne. Ako pa pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar. Posojilnica posreduje tudi izplačevanje obresti vojnih posojil brez vsakega odbitka. Sicer pa lahko opravijo stranke vsak dan vse uradne posle in so veljavni, ako njih podpišeta dva v to upravičena funkcionarja.

Pojasnila

se dajajo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Uradni prostori

so v lastni hiši, Gornji Gris števil. 8.

Dragi narodnjaki!

Dolgo let smo se borili, da smo dobili svojo lastno državo, kraljestvo Slovencev, Hrvatov in Srbov, v katerem bodo sami gospodarili in v katerem nas ne bodo tlačili ter odirali nemški grofje, nemški uradniki in nemški trgovci.

Vprašajmo se:

Imamo-li lastno gospodarstvo?

Mi imamo svoje lastno gospodarstvo, ki je mnogo bolj zdravo in močno, nego v Nemški Avstriji. Sol imamo v našem Primorju in v Bosni, železo in baker kopljejo v Srbiji in v Bosni in ga od tam celo izvažajo v Nemško Avstrijo. Sladkornih tovarn imamo toliko, da bomo imeli čez leto dni lastnega sladkorja dovolj. V Gradcu sladkorja od decembra sem niso več dobili, na kmetih na Nemškem Štajerskem ga sploh ne poznajo več. Kar ga sploh imajo v Nemški Avstriji je ukraden iz vagonov, ki so ga poslali Čehi nam. Petroleja Nemci tudi nimajo prav nič, mi ga imamo vsaj nekaj v Medjimurju in ko nastopi mir in redne prometne razmere, ga dobimo od prijateljske Poljske in Rumunije gotovo prej ko Nemci. Sedaj si pomagamo pri razsvetljavi s karbidom, ki ga proizvajamo sami v Rušah in ki ga Nemci kupujejo od nas. V Gradcu je danes še večja tema nego pri nas.

Moke imamo v naši celokupni državi dovolj in je bo kmalu dovolj tudi v marenberškem in in slovenjegraškem okraju in v Halozah, čim se popravijo železnice, ki so jih Ogri in Nemci zlobno pokvarili, kar se zgodi v najkrajšem času. Ali mislite, da bi imeli v Halozah, v marnberškem in slovenjegraškem okraju dovolj moke, ako se bi ti kraji priklopili Nemški Avstriji? Na Dunaju umira vsak teden 200 do 300 oseb vsled lakote. Vzlic temu, da so meje zaprte in se živi v Nemški Avstriji baje kakor v rajju, prihajajo k nam nemški gospodje iz Gradca prosjačit živeža.

Kaj nam pa hočejo Nemci prodajati? Imajo sicer tovarne, pa ne premoga in nič sirovin, kakor na primer nič volne za obleke, lanu za platno itd., tako da vse tovarne stoje in je samo na Dunaju 175.000 brezposelnih ljudi, v Gradcu pa tudi na tisoče. Ti lazijo po kmetih v tolpah, ropajo in plenijo, tako da so kmeti severno od Lučan sami prosili našega generala Maistra, da jih vzame pod varstvo Jugoslavije.

Nam ne bo treba v inozemstvu kupovati, pač pa bo morala Nemška Avstrija, če bo hotela napolniti svoj prazni želodec.

Morda bi nas Nemci radi imeli v svoji državi, ker jim je delavnih hlapcev zmanjkalo; za dobre stroje in poljedelsko orodje, če ga bodo Nemci imeli kaj odveč, naša država rada zamenja našo lepo belo moko, krompir, fižol in tudi debele prašiče. Pač pa ne rabimo nemškega vojnega posojila, ne njihovega papirnatega denarja in ne njihovih papirnatih oblek, ki se raztrgajo, ko jih na sebe deneš.

Kam naj prodamo svoje pridelke: v Beograd, Zagreb? Do jeseni rabimo še svoja živila za se, potem pa bo sestradana Nemška Avstrija rada kupovala pri nas živila, in sicer za cene, ki jih bomo mi narekovali in tem dražje, ker ne bomo pod njihovo komando. Cene, ki jih nam obeta nemški letak že poznamo. Graški Nemci so leta 1915 določili ceno krompirju na 8 v za kg; mariborski nemški magistrat ceno masti na 2 K kg; za hlebček sira na 40 v za kg in nemški sodniki so obsojali slovenske kmete in kmečka dekleta v zapor, če so prekoračili te cene za 2 v. Tako se bere v sodnih spisih mariborske sodnije.

Zakaj so pri nas meje v Nemško Avstrijo zaprte?

Samo zato so meje zaprte, da Nemška Avstrija gleda, kako se nam zdaj boljše godi, nego prej, ko so gospodarili nemški uradniki in trgovci. Pri nas imamo sedaj, hvala Bogu, dovolj dela in dovolj jesti. In to se bo še bolj uredilo, ko bomo zemljo tako obdelali, kakor je bila obdelana pred vojno.

Naša slovenska živinoreja, naš lesni trg in pa naša vinoreja ne bodo prav nič trpeli. Res je, da so nam našo živinorejo v zadnjem času uničili. Pa kdo jo je uničil? Nemški oficir in nemški uradnik, ki so nam izvlekli zadnji rep iz hleva, da so se oni in pa ona visoka cesarska gospoda gostili, dočim je moral naš navadni vojak stradati in tudi naš kmet ni videl cele mesce koščka mesa. In če se bo naša živinoreja zopet povzdignila, bode Nemci hodili k nam na kolenih prosit, naj jim prodamo živino, da ne bodo poginili gladu.

Našega lesa ne bomo izvažali v Nemško Avstrijo, kjer ga imajo sami dovolj, pač pa v Zagreb in Beograd, kjer ga plačujejo po visokih cenah in ga rabijo še dolgo in veliko; razven tega še v Italijo, Francijo, kjer je že zdaj veliko vprašanje po njem in ga plačujejo z zlatom, dočim nima Nemčija drugega, nego velik kup dolga.

In naši vinorejci? Kako se jim je godilo pod nemško vlado? Že zdavnej so pričeli Nemci kupovati naše najlepše gorice. Razne nemške hranilnice, posojilnice, banke in pa nemški vinski trgovci so kupovali gorico za gorico od slovenskih kmetov, katerim so nemški vinski trgovci plačevali najboljše vino iz leta 1908 po 14 v. Pri teh cenah je vinogradnik propadal, nemški trgovec pa obogatel in potem kupil od uničenega vinorejca gorico za gorico. Namesto, da bi sam prideloval vino, je moral nemškemu pritepencu služiti kot viničar in hlapec. **Ko bo pa naša država razlastila nemška in druga tuja veleposestva, bo postal naš delavec in viničar sam svoj gospod na svoji zemlji.** Naša država ne bo pripustila, da bi razni oderuhi kupovali večja posestva in večje gozdove, ampak je že sklenila, da bo vsak kmetovalec imel toliko zemlje, da bo lahko pošteno preživel sebe in svojo rodbino in mu po stari srbski postavi, ki bo veljavna tudi za nas, nihče ne bo mogel rubiti spod 8 oralov rodne zemlje z neobhodno potrebno živino in orodjem.

Kupcev za naše dobro vino bomo našli kakor doslej v Nemcih in Čehih, pa ne bomo plačevali 1 K davka od litra pridelanega vina, kakor so ga Nemci že vpeljali. Kako zelo ljubijo nemški Gradčani naše vinorejce se vidi v dejstvu, da še vedno predpisujejo iz Gradca našim vinorejcem vinski davek, ki ga naj plačujejo slovenski vinorejci.

Imeli smo nemške in nemškutarške uradnike, ki niso na drugega gledali, nego, da so pritiskali našega kmeta, da so ga z rekvizicijami izžemali, da so pošiljali naše fante v vojsko, sami so se pa poskrivali doma. Ali ste že pozabili, kako so vam z bajoneti jemali živino, žito, krmo?

Da je bil pri nas imenovan za generala major, ki poprej ni bil na fronti, ima svoj vzrok v dejstvu, da je bil zadržan v zaledju od nemških generalov, ker so se bali njegove jugoslovanske zavednosti. Zato pa sedaj proti nemškim in madžarskim tolпам čuva naše meje in le temu našem generalu Maistru in njegovim kmetским fantom se imamo zahvaliti, da živimo v miru in da vsako noč mirno spimo, ker naš general in naši fanti vestno na straži stojijo. Naš general brani našo domovino bolje nego so Avstrijo branili razni nemški generali. Bolje je, da vzdržujemo nekaj vojaščine, kakor da bi nemške roparske tolpe hodile k nam ropat.

Naše slovenske šole in slovenske cerkve skrbje Nemce.

O, vi hinavci! Kdo je preganjal slovensko duhovščino, kdo rovaril proti slovenski šoli, kako

težavo smo si ohranili proti vašemu nasilju in zasramovanju slovensko šolo in slovensko cerkev. Nikjer ni imel slovenski jezik pravice. Pri sodišču so nas sodili, ne da bi nam raztolmačili v našem jeziku, zakaj se gre. In naša vera tudi ni v nevarnosti, saj vemo, da imajo Nemci lutrovsko, vero za katero so delali tudi po naših deželah ter kupovali duše.

Volitve

bodo tudi razpisane in odločeval bo pred vsem naš kmetovalec. Dokler pa naše meje niso določene, se ne morejo vršiti volitve, ker je velik del naših dežel v nemških in laških rokah in bi naši ljudje tam ne prišli do svoje pravice. **V naši državi bo kmetsko ljudstvo v večini in bo odločevalo, v Nemški Avstriji bo pa v veliki manjšini in ne bo prišel kmet do besede.**

Davke bomo plačevali

tudi v naši državi. Dobro vemo, da morajo biti davki, ker jih država potrebuje, da vzdržuje naše šole, naše urade, naše ceste in drugo. In če pravijo, da so prej plačevali nemški fabrikantje, nemški trgovci več nego tričetrt vseh davkov, je to — laž. Ali slišite slovenski kmetje, **Nemci pravijo, da vi do sedaj niste plačevali skoro nobenih davkov?**

In kje bodo davki večji, pri nas ali v Nemški Avstriji? Nemška Avstrija mora vzdrževati veliko število brezposelnih in nepotrebnih uradnikov, oficirjev, ministrov in generalov. Razventega ima Nemška Avstrija toliko državnega dolga, ker so bili Nemci krivi vojske in bodo morali plačati visoko vojno odškodnino, od koje bo naša država dobila tudi svoj delež.

Kam se bomo torej odločili?

To vprašanje je za nas že odločeno. Glasovali smo že pod starimi avstrijskimi bajoneti za Jugoslavijo in za njo glasujemo tudi sedaj. Sedaj smo naenkrat „dragi narodnjaki“, ker vam kruli v želodcu. Z Vašim letakom ste sami priznali, da je naša zemlja okoli Ptujja in Maribora slovenska. Skrbeli bomo za to, da bo slovenska ostala in nikoli ne bo prišla Nemcem in nemškutarjem v roke.

Ne dajmo se premotiti! Pokažimo vrata onim priliznjenim volkovom-nemškutarjem, ki hodijo v ovčji koži okoli nas, ker vedo, da brez nas ne bodo mogli živeti, marveč poginiti.

Naša domovina je edino-le Jugoslavija, v kateri hočemo živeti in umreti.